

Dagmar Hatalová - Mikušková

DRUHOVOŠŤ BYTOV V PROCESSE HUMANIZÁCIE A REVITALIZÁCIE POVOJNOVÝCH OBYTNÝCH SÚBOROV

Problematika bývania je v súčasnosti témou, ktorá sa takmer dennodenne pertraktuje či už v odbornej alebo laickej verejnosti. Je to pochopiteľné, keďže bývanie patrí medzi základné a nezastupiteľné ľudské potreby, patrí medzi najvýznamnejšie súčasti života človeka, jeho životnej úrovne a predpokladu dosahovania istej kvality života.

Predmetom práce je problematika bývania v povojnových obytných súboroch, keďže pri dnešnej aktuálnej bytovej núdzi sa nám práve tu naskytajú možnosti dobrého bývania prehodnotením týchto obytných súborov.

Nešlo by iba o energetickú a stavebno-technickú sanáciu, ale i o súčasné zlepšenie bytovej úrovne vnútorných a vonkajších priestorov. Pri revitalizáciách je možné vytvoriť ponuku dobrého, diferencovaného štandardu bývania v atraktívnom obytnom prostredí. Dôvodom ekonomickej efektívnosti humanizácie a revitalizácie je ich výhodná lokalizácia, často v pešej dostupnosti mestských centier, prevažne klasická stavebná technológia, nízka podlažnosť, rozvoľnený spôsob zástavby.

Cieľom práce je aplikácia rôznych typologických druhov bytov v procese humanizácie a revitalizácie v súlade s vývojovými trendami bývania.

Definíciu sociálnych skupín obyvateľov budúcich humanizovaných bytov určí sociologický vývoj.

Subjekt bývania prinesie novú dynamiku. Oproti zaužívanej konvencii nastúpi nový životný štýl, ktorý zahŕňa

- *transformáciu rodinnej bunky* - sociálnou jednotkou spoločnosti je rodina. Ale aká? Trendom v súčasnosti sú menšie rodiny alebo práve naopak mnohohodné rodiny (32%), samostatne žijúce osoby (32%), bezdetné rodiny alebo nezosobášené páry (cca 27% mužov a žien), samostatne vychovávajúci rodič s dieťaťom (asi 5% celkovo, čo predstavuje cca 15% z tých rodín, v ktorých je dieťa), či spoločenstvá ľudí (kamarátov, študentov) dočasne spolu bývajúcich (32%). (Zdroj: Štatistická ročenka Švajčiarska 1997)
- *zmenu systému práce* - buď práca doma, alebo zvýšená mobilita. Ľudia musia migrovať za prácou, hľadať mimo svojho domu popri práci nové bytové možnosti

- *ekonomickú nestabilitu* - nezamestnanosť, nemožnosť dlhodobého plánovania.

Ako zohľadniť požiadavky v úrovni ekonomických možností ľudí?

- Väčšou druhovosťou z hľadiska plošného štandardu - každý má možnosť vybrať si, na čo momentálne má. Realitou sa teda stáva sťahovanie z bytu do bytu, z čoho vyplýva úloha architektov: vytvoriť ponuku diferencovaných štandardov bytov.

Charakteristickým znakom dispozičného riešenia u väčšiny typov je systém pozdĺžnych traktov, ktoré však je možné využiť pre rôznorodejšiu kategorizáciu bytov.

Alternatíva 1 (obr. 1)

Nenáročná úprava spočívajúca v odstránení priechodnosti izieb. Priestranná kúpeľňa umožňuje vytvoriť samostatné WC, pričom aj kúpeľňa zostane dostatočne veľká. Touto úpravou sa dosiahlo aj zväčšenie vstupnej predsieni. Odstránením kuchynských a obývačkových dverí sa miestnosti opticky prepojili, čím sa aj byt stal vzdušnejším. Pôvodná vstavaná šatníková skriňa na chodbe sa využila na vybúranie dverného otvoru do spálne. Takýto byt je vhodný aj pre mladú rodinu s jedným dieťaťom, prípadne iba pre dvojčlennú domácnosť.

Ďalšie alternatívy sú výhodné z hľadiska toho, že sa tu vytvára rozdielny štandard bytov, čo v kladnej miere prispieva k sociálnemu premiešaniu obyvateľstva.

Alternatíva 2 (obr. 2)

Vytvorenie dvoch veľkostne rozdielnych bytov pre rozlične veľké rodiny. Je to už riešenie náročnejšie, nakoľko si to vyžaduje posunúť hranice bytov. Väčší byt - 3-izbový, má vytvorenú samostatnú zónu so spálňami, ktorej prevádzka nenarušuje dennú časť bytu pozostávajúcu z kuchyne, časti jedálne a obývacej izby.

Menší byt má hygienu v spoločnej miestnosti, ktorá je oproti pôvodnému stavu menšia, avšak stále postačujúca. Vďaka tejto úprave bolo možné vytvoriť kuchynskú niku a z pôvodnej kuchyne vytvoriť dennú miestnosť. Pomerne veľká spálňa poskytuje možnosť dostatočných úložných priestorov.

Alternatíva 3 (obr. 3)

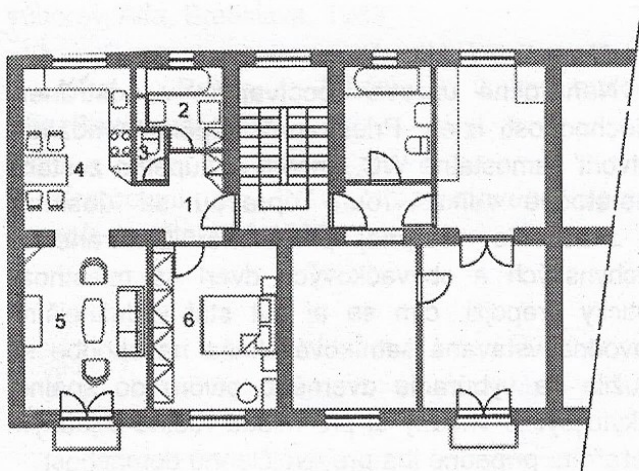
Táto alternatíva si už vyžaduje komplexný prístup

zo strany obyvateľov ako aj prenajímateľov, t.j. bytových družstiev, či štátu za predpokladu vyriešenia legislatívy, bytovej politiky a ekonomických otázok. Pri rekonštrukciách starších bytových domov je hlavným kritériom zvýšenie hodnoty stavby. V našich podmienkach poskytuje v tomto smere pomerne veľké možnosti revitalizácia a humanizácia povojnových obytných súborov.

Vnútorne dispozície bytov sa zlepšia zväčšením priestorov kuchýň, jedální a hlavne dostavaním veľkých obývatel'ných balkónov, či terás. (obr. 3)

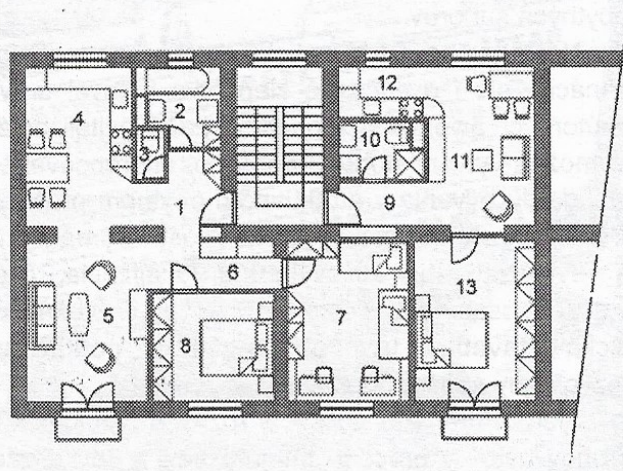
Pri takýchto revitalizáciách je možné využiť rôzne typologické formy bytov a vytvoriť tak ponuku dobrého, diferencovaného štandardu bývania v atraktívnom obytnom prostredí. Z hľadiska našich potrieb sa tak vynára otázka zabrániť úbytku bytového fondu a zvýšiť jeho fyzickú a morálnu životnosť. Hľadanie východísk z bytovej krízy sa v najbližšom období stane jednou zo spoločenských priorít, aj keď v súčasnosti nie je hlavným dôvodom prírastok obyvateľstva, ale do popredia sa dostávajú iné hodnoty: regenerácia bytového fondu, rozdeľovanie viacgeneračných domácností, rozdeľovanie jadrových rodín.

Otázka ale znie, či sme vôbec schopní a ochotní dosiahnuť zlepšenie daného stavu a akým spôsobom.

Obr. 1 - alternatíva 1

1 vstupná predsieň 2 kúpeľňa 3 WC
4 kuchyňa 5 obývací izba 6 spálňa

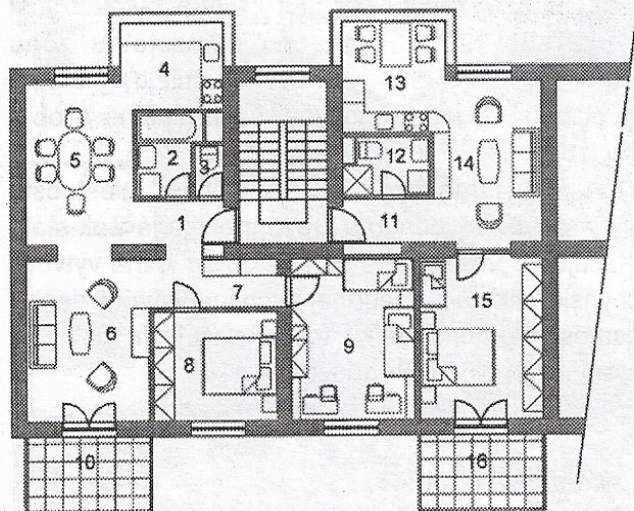
Obr. 2 - alternatíva 2

3-izbový byt

1 vstupná predsieň 2 kúpeľňa 3 WC
4 kuchyňa 5 obývací izba 6 chodba
7 detská izba 8 spálňa

1-izbový byt

9 predsieň 10 kúpeľňa + WC 11 denná
miestnosť 12 kuchynská nika 13 spálňa

Obr. 3 - alternatíva 3

3-izbový byt

1 vstupná predsieň 2 kúpeľňa 3 WC
4 kuchyňa 5 jedáleň 6 obývací izba
7 chodba 8 spálňa 9 detská izba
10 terasa

1-izbový byt

11 predsieň 12 kúpeľňa + WC 13 kuchyňa
14 obývací izba 15 spálňa 16 terasa